

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ทะเลและชายฝั่ง เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำและเป็นแหล่งอาหารของมนุษย์ ที่มีความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติอย่างมากและทรงคุณค่า แต่ในปัจจุบันแหล่งทรัพยากรชายฝั่งของทะเลไทยเสื่อมโทรมอย่างมาก ซึ่งเกิดจากการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง การพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันดิบเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่ง การกลั่นน้ำมันดิบ คือการย่อยสลายสารประกอบไฮโดรคาร์บอน ที่เป็นส่วนประกอบของปิโตรเลียม ออกเป็นกลุ่ม (Groups) หรือออกเป็นส่วน (Fractions) ต่างๆ โดยกระบวนการกลั่น ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากกระบวนการกลั่นน้ำมันดิบ มีก๊าซปิโตรเลียม น้ำมันเบนซิน น้ำมันเชื้อเพลิงเครื่องบินใบพัด น้ำมันเชื้อเพลิงเครื่องบินไอพ่น น้ำมันก๊าด น้ำมันดีเซล น้ำมันเตา และยางมะตอย (ออนไลน์เข้าถึงได้จาก <http://202.143.151.162/tharu/elearning/petroleum/petroleum16862/petroleum/nummandeb.htm>)

จากอุตสาหกรรมดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางทะเล น้ำทะเลเสื่อมคุณภาพและยังสร้างความเสียหายต่อพืชและสัตว์ที่อยู่อาศัยในทะเลบริเวณชายฝั่งและความเสียหายที่เกิดขึ้นนี้ก็ส่งผลย้อนกลับมายังมนุษย์ในด้านต่างๆ ปัญหามลพิษทางทะเลที่เกิดจากน้ำมันรั่วไหล อาจเกิดจากอุบัติเหตุทางเรือ เช่น เรือชนกัน การจมของเรือและการเดินเรือ การถ่ายน้ำมันเครื่อง การระบายน้ำในท้องเรือ การขนถ่ายน้ำมัน การขุดเจาะก๊าซธรรมชาติและน้ำมันในทะเล เมื่อมีเหตุการณ์การรั่วไหลของน้ำมันดิบโดยเฉพาะจากการขนส่งทางเรือ มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการใช้ประโยชน์ของชายฝั่งทะเล เช่น ผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทางทะเล ซึ่งรายได้ของประเทศ มาจากการท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ มีกิจกรรมซึ่งอาจส่งผลให้เกิดปัญหาการปนเปื้อนของน้ำมันลงทะเลบริเวณดังกล่าว เช่น น้ำมันดีเซลที่เกิดจากเรือประมงที่ทำการขนถ่ายสัตว์ขึ้นท่า การจอดเรือเพื่อขนเสบียง การจอดพักเรือเพื่อการออกจับสัตว์น้ำ อุ้มข้อมเรือ (จรรยา อ่อนทอง, 2549)

การบำบัดน้ำที่ปนเปื้อนคราบน้ำมันนั้นมีนักวิจัยหลายท่านให้ความสำคัญ และให้ความสนใจเรื่อง การกำจัดคราบน้ำมันที่เจือปนในแหล่งน้ำ โดยเลือกวิธีที่ประหยัดค่าใช้จ่าย และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีให้มากที่สุด จึงได้นำวัสดุเหลือใช้จากธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ในการดูดซับ เช่น วัสดุจากธรรมชาติ เช่น การศึกษาประสิทธิภาพของวัสดุเหลือใช้ทางเกษตร ในการดูดซับคราบน้ำมัน โดยการนำวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรชนิดต่างๆ คือ ขี้เลื่อย กาบมะพร้าว ฟางข้าว แกลบเหลือง ผักตบชวาและรำข้าว มาดูดซับน้ำมันชนิดต่างๆ เช่น น้ำมันสัตว์ น้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล น้ำมันเครื่อง และน้ำมันเครื่องที่ใช้แล้ว พบว่า รำข้าวสามารถดูดซับได้ดีที่สุด จากนั้นนำวัสดุที่ได้ไปทำเชื้อเพลิงแข็ง เพื่อเปรียบเทียบค่าความร้อนของเชื้อเพลิงแข็ง พบว่า เชื้อเพลิงแข็งที่

ทำจากแกลบเหลืองผสมกับน้ำมันสัตว์ให้ค่าพลังงานความร้อนมากที่สุด (กรซวัล ตันติตระการ วัฒนา และคณะ, 2548) ทางเลือกหนึ่งในวิธีหลายๆ วิธีที่สหรัฐ ใช้อยู่ ได้แก่ การใช้สิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก เช่น พวกจุลชีพต่างๆ ช่วยย่อยสลาย วิธีนี้เรียกชื่อทางวิชาการว่า การใช้ Bioremediation Agents ซึ่งอาจได้แก่จุลชีพจริงๆ หรือเป็นสารเร่งปฏิกิริยาจำพวกเอนไซม์ หรือสารอาหารที่สนับสนุนการเจริญเติบโตของจุลชีพ(ออนไลน์เข้าถึงได้จาก: <http://www.kom-chadluck.net>)และที่ฟิลิปปินส์มีน้ำมันดิบทะเลที่ท่วมชายฝั่งที่ฟิลิปปินส์ ชาวฟิลิปปินส์ตัดผมเพื่อกำจัดน้ำมัน โดยทดลองเอาเส้นผมของเขาใส่ถุงน่องกรรยาแล้วเอาไปใส่น้ำมัน(ออนไลน์เข้าถึงได้จาก:<http://www.raiwan.com/category>)

การกำจัดคราบน้ำมันมีหลายวิธี ที่ใช้กันในปัจจุบัน เช่นการย่อยสลาย การดูดซับ ซึ่งแต่ละวิธีจะมีการกำจัดคราบน้ำมันแตกต่างกัน ดังนั้นจำเป็นต้องหาวิธีการใหม่ๆ ที่สะดวกและมีประสิทธิภาพในการกำจัดคราบน้ำมันบนผิวน้ำ กระบวนการกำจัดที่มีพื้นฐานจากการนำวัสดุเหลือใช้ และมีอยู่เป็นจำนวนมากมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ชานอ้อยและใยมะพร้าวเป็นเศษวัสดุเหลือใช้ที่มีความสามารถในการดูดซับคราบน้ำมัน โดยชานอ้อย มีองค์ประกอบต่างของสารลิกนิน (lignin) ส่วนประกอบเซลลูโลส ชนิด Cross และ Bevan ชานอ้อยมีลักษณะคล้ายกับไม้ที่ใช้ทำกระดาษชนิดอื่นๆและมีสารหลายชนิด เช่นสารซิลิกา (silica) สูงมากและมีโพแทสเซียมแคลเซียม (กำพล อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2523) ส่วนใยมะพร้าว จะมีองค์ประกอบเป็นเส้นใยแข็งกระด้างมีความยาว โดยเฉลี่ยประมาณ 15–30 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 1–1.5 มิลลิเมตร มีความเหนียว แข็งแรงต่ำกว่า ป่านศรนารายณ์ ความโค้งงอทนต่อความเปียกชื้นและการทำลายของจุลินทรีย์ได้ดี ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจในการใช้วัสดุที่เหลือใช้ในท้องถิ่น ง่ายและราคาถูก คือ ชานอ้อย และใยมะพร้าว มาใช้เป็นตัวดูดซับคราบน้ำมันดีเซลบนผิวน้ำ แล้วศึกษา วิเคราะห์ผล การดูดซับและเปรียบเทียบประสิทธิภาพของตัวดูดซับแต่ละชนิด แล้วสามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำจัดคราบน้ำมันที่มีการปนเปื้อนได้อีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการดูดซับคราบน้ำมันดีเซลของชานอ้อยและใยมะพร้าว
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดูดซับคราบน้ำมันดีเซลบนผิวน้ำของชานอ้อยและใยมะพร้าว

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1. เตรียมตัวดูดซับจากชานอ้อย และใยมะพร้าว
2. ศึกษาประสิทธิภาพการใช้งานของตัวดูดซับคราบน้ำมันบนผิวน้ำ โดยทำการศึกษาการปนเปื้อนคราบน้ำมันดีเซลที่ปริมาณ 30,40,และ50 มิลลิลิตร โดยได้แบ่งการทดลองออกเป็น 2 ชุด และชุดควบคุม (ไม่ใส่ตัวดูดซับ) ในทุกปริมาณของน้ำมันดีเซลตามลำดับ

ชุดที่ 1 ชานอ้อย โดยการเติมน้ำมันดีเซลปริมาณ 30, 40, และ 50 มิลลิลิตร ในถังที่ 1 – 3 และนำชานอ้อยใส่ในแต่ละถังๆ ละ 4 กรัม ในคราบน้ำมันสังเคราะห์ 5 ลิตร ส่วนถังควบคุมเติมน้ำมัน แต่ไม่ลงตัวดูดซับ ตามลำดับ

ชุดที่ 2 ใช้ใยมะพร้าว โดยการเติมน้ำมันที่ความเข้มข้น 30, 40, และ 50 มิลลิลิตร ในถังที่ 1 – 3 และนำใยมะพร้าวใส่ในแต่ละถังๆ ละ 4 กรัม ในคราบน้ำมันสังเคราะห์ 5 ลิตร ส่วนถังควบคุมเติมน้ำมัน แต่ไม่ลงตัวดูดซับทั้งสองชุดการทดลองใช้ระยะเวลา 3 วันในการดูดซับคราบน้ำมัน แล้วทำการยกตัวดูดซับออก

3. ทำการทดลองเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการดูดซับคราบน้ำมันบนผิวน้ำของชานอ้อย และใยมะพร้าว ในการดูดซับ ปล่อยคราบน้ำมันทิ้งไว้เป็นเวลา 3 วัน แล้วเก็บตัวอย่างน้ำมันวิเคราะห์ เพื่อหาปริมาณคราบน้ำมันน้ำโดยวิธีการใช้กรวยแยก

ตารางที่ 1.1 พารามิเตอร์และวิธีศึกษาที่ใช้ในการวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ

คุณลักษณะ	วิธีการศึกษา
1. pH	เครื่อง pH meter แบบ electrometric
2. อุณหภูมิ	เทอร์โมมิเตอร์
3. ปริมาณคราบน้ำมัน	สกัดด้วยกรวยแยก

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึงความสามารถในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ความสามารถของชานอ้อย และใยมะพร้าว ในการดูดซับคราบน้ำมัน

การดูดซับ (Adsorption) เป็นกระบวนการแบบผันกลับได้ (Reversible Process)

ตัวดูดซับ (Adsorbate) โมเลกุลของตัวถูกดูดซับเกาะอยู่บนผิวดูดซับในลักษณะซ้อนกันเป็นหลายชั้นเรียกว่า Multilayer

ชานอ้อย (Bagasse) หมายถึงส่วนของลำต้นอ้อยที่หีบเอาน้ำอ้อยหรือน้ำตาลออกแล้วมีส่วนประกอบอย่างหยาบ ๆ คิดเป็นค่าร้อยละโดยน้ำหนักของชานอ้อยเปียก (ความชื้นร้อยละ 48) คือชานอ้อยหรือไฟเบอร์ (fiber)

ใยมะพร้าว (Coconut Coir) หมายถึงใยมะพร้าวได้จากเปลือกของผลมะพร้าว เมื่อผลมะพร้าวแก่ ชาวสวนจะแยกเอาเปลือกหรือกาบมะพร้าวออกจากเมล็ด เป็นเส้นใยแข็งกระด้างมีความยาวโดยเฉลี่ยประมาณ 15 – 30 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 1 – 1.5 มิลลิเมตร มีความเหนียวแข็งแรง

น้ำมันดีเซล (Diesel oil) หมายถึง น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องยนต์ดีเซล เต็มเปาบางชนิด

1.5 ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการ

- ตัวแปรต้น คือ ปริมาณคราบน้ำมันที่ปนเปื้อนในน้ำ
- ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการดูดซับคราบน้ำมันบนผิวหน้าโดยใช้ชานอ้อยและ
โยมะพร้าว
- ตัวแปรควบคุม คือ อุณหภูมิ ระยะเวลา ปริมาณน้ำ น้ำหนักของวัสดุดิบ

1.6 สมมุติฐาน

ชานอ้อยมีประสิทธิภาพในการดูดซับคราบน้ำมันดีเซลบนผิวหน้าได้ดีกว่าโยมะพร้าว

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการลดและกำจัดคราบน้ำมันดีเซลบนผิวหน้า
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาเป็นตัวดูดซับใช้ในการบำบัดน้ำเสียที่มีการปนเปื้อนของคราบน้ำมันดีเซลให้ลดระดับลง
3. ชานอ้อย และโยมะพร้าว ซึ่งเป็นวัสดุธรรมชาติที่เหลือใช้ในท้องถิ่นสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ในการลดคราบน้ำมันบนผิวหน้า

1.8 ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ตั้งแต่ ตุลาคม 2550 – มีนาคม 2551

ตารางที่ 1.2 แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ

ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการวิจัย					
	2550			2551		
	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	ม.ค	ก.พ	มี.ค
1. ศึกษาและเก็บข้อมูล	←→	→				
2. วางแผนดำเนินการ	←→	→				
3. เสนอแบบโครงสร้าง		←→				
4. ตรวจสอบเอกสาร		←→	→			
5. ดำเนินการวิจัย			←→	→		
6. วิเคราะห์ผลการทดลอง				←→	→	
7. สรุปผลและอภิปรายผล					←→	→
8. จัดทำรูปเล่ม						←→

1.9 สถานที่ทำการวิจัย ทดลอง

1. สถานที่เก็บตัวอย่าง (ไยมะพร้าว)

: ชาวบ้านในหมู่บ้านสะพานเตียน อ.ควนโดน จ.สตูล

2. สถานที่เก็บตัวอย่าง (ชานอ้อย)

: ร้านขายน้ำอ้อยหลังมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

3. สถานที่ทำการทดลองและวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ

: ศูนย์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

